

Beslutningsgrunnlag for vanlige *Sebastes norvegicus* Ascanius, 1772

Bakgrunnsinformasjon

Vanlig uer lever på 100-500 meters dyp på kontinentalsokkelen, langs kysten og noen steder inne i fjorder. Den forekommer muligens i Østfold og Buskerud, og arten har ellers kjente forekomster i alle øvrige fylker som har kystlinje. Den forekommer også spredt mesopelagisk i Norskehavet. Den er utbredt til nordvest for Spitsbergen, men forekommer sjelden i fiskbare mengder nord for Tromsøflaket/Bjørnøya. Arten er knyttet til NiN-typene dyp marin sedimentbunn (M5), marine vannmasser - epipelagiale kystvannmasser (H1-5) og marine vannmasser - epipelagiale havvannmasser (H1-1).

Vanlig uer kan bli over 60 år gammel, mer enn 1 meter lang og veie mer enn 15 kg. 50 % av individene blir kjønnsmodne ved 11-12 årsalderen. I den senere tiden har den kjønnsmodne bestanden blitt eldre som følge av svak rekruttering. I 2010 ble generasjonslengden for vanlig uer beregnet til 18 år på basis av gjennomsnittsalderen i gytebestanden. IUCN beskriver den til 22 år, og HELCOM 26 år.

Vanlig uer føder levende yngel i april-mai i yngleområdene i Vesterålen, langs nordlandskysten, Haltenbanken og Storegga. Paring foregår om høsten, og i yngleområdene kan det om våren derfor være rene hunnbestander. Årsklassene har vært svært svake det siste tiåret, og mengden umoden fisk reduseres stadig.

Vanlig uer er en predator, men også bytte for større fisk.

Status

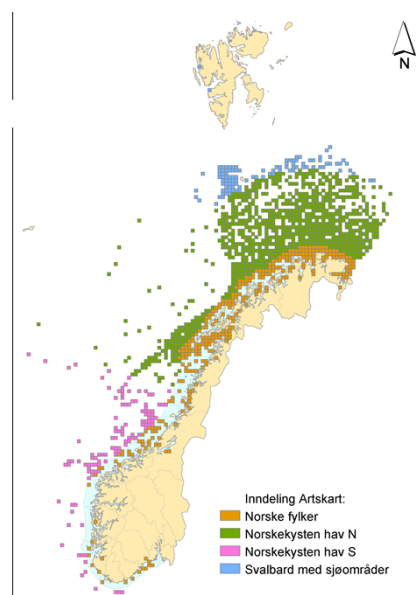
Arten har status sterkt truet (EN) i Norsk rødliste for arter 2015 (2010: sterkt truet (EN); 2006: sårbar (VU)).

Arten er kjent langs kystlinjen fra Vestfold til Finnmark, men forekommer muligens også utenfor Østfold og Buskerud. Arten finnes langs kontinentalskråningen fra 100-500 m dyp, visse plasser inne i fjordene og også spredt mesopelagisk i Norskehavet. Den forekommer til nordvest for Spitsbergen, men sjeldent i fiskbare mengder nord for Tromsøflaket/Bjørnøya. Yngleområdet strekker seg langs eggakanten og kontinentalsokkelen fra Shetland og nordover til Andøya, med Storegga, Haltenbanken og Vesterålen som de viktigste områdene. Larvene spres med strømmene nordover. Oppvekstområdet er ikke fullt ut kjent.

Påvirkningsfaktorer

Artsdatabankens liste over påvirkningsfaktorer er benyttet. Følgende påvirkningsfaktorer er viktige for arten:

	Påvirkningsfaktor	Utdypende beskrivelse	Tidsrom	Omfang	Styrke
Påvirkningsfaktor 1	Høsting	Direkte fiske	Opphørt 2014	Ukjent	Ukjent
Påvirkningsfaktor 2	Menneskelig forstyrrelse	Rekreasjon/turisme	Pågående	Ukjent	Ukjent
Påvirkningsfaktor 3	Klimatiske endringer	Regional temperaturendring	Pågående	Majoriteten av populasjonen påvirkes (50-90%)	Ukjent

Antall individer	-
Antall lokaliteter	Ukjent
% europeisk bestand	25-50%
% verdens bestand	25-50%

Påvirkningsfaktor 4	Tilfeldig mortalitet Bifangst > Fiskerelatert	Bifangst	Pågående	Minoriteten av populasjonen påvirkes (< 50%)	Langsom, men signifikant, reduksjon (< 20% over 10 år eller 3 generasjoner)
Påvirkningsfaktor 5**	Tilfeldig mortalitet Bifangst > Fiskerelatert	Garnfangst	Pågående	Minoriteten av populasjonen påvirkes (< 50%)	Langsom, men signifikant, reduksjon (< 20% over 10 år eller 3 generasjoner)
Påvirkningsfaktor 6**	Tilfeldig mortalitet Bifangst > Fiskerelatert	Tråling	Pågående	Minoriteten av populasjonen påvirkes (< 50%)	Langsom, men signifikant, reduksjon (< 20% over 10 år eller 3 generasjoner)

** - Opprinnelig påvirkningsfaktorer 5 og 6 inkluderes i påvirkningsfaktor 4 som er mer dekkende og inkluderer mer.

Mål og nullalternativ

Målet for arten er å gå ned én rødlistekategori på Norsk rødliste for arter i 2035, fra sterkt truet til sårbar (VU). For å nå målet må følgende delmål oppfylles:

Mål for arten	Populasjonsegenskap	Målsetting per 2035 (hva må til)	Nullalternativ per 2035
Delmål 1	Pågående populasjonsreduksjon	Mindre enn 50% populasjonsreduksjon over 10 år eller 3 generasjoner	Bestanden forblir på samme lave nivå som i dag
Delmål 2	Fremtidig populasjonsreduksjon	Ett sterkt yngelvern for å sikre rekruttering og bygge opp bestanden	Bestanden forblir på samme lave nivå som i dag

Det bemerkes at fiskeriforvaltningen har et mer ambisiøst mål for sin forvaltning av uer. Nærmere om dette nedenfor. Målsettingen er ikke å heve rødlistestatus en kategori, men å sikre et høyt, og om mulig langtidsutbytte for uer – som forutsetter at den skal ut av rødlisten og over i livskraftig (LC). Det bemerkes at det ikke beregnes sannsynligheter for måloppnåelse med tilhørende sikkerhetsgrader på samme måte når fiskeritiltakene utredes. Dette har derfor ikke vært en relevant tilnærming i videre arbeid. Uer er en langtlivende art og det vil derfor ta tid før effekter av tiltak kan måles. Fiskeriforvaltningen har derfor ikke satt opp bestemt årstall når mål skal være nådd.

Man anser tross denne usikkerheten, at det innen 2035 er realistisk at vanlig uer ikke lenger er på rødlista i kategori EN, det vil si at den minst er i kategori VU. Dette begrunnes med at det er iverksatt forvaltningstiltak som reduserer fiskedødeligheten og flere tiltak er under utredning spesielt for å sikre økt yngeloverlevelse.

Kunnskapshull

Det er i prosessen ikke foreslått prosjekter som vil dekke kunnskapshull for arten, ut over eventuelle prosjekter om kunnskapsinnhenting som er knyttet til tiltak.

Fiskerimyndighetene har prosjekter som skal dekke kunnskapsbehov som er nødvendige av hensyn til forvaltningen. Nærmere om dette nedenfor.

Tiltak

For å nå delmålene vil følgende tiltak bidra i positiv retning. En har imidlertid for dårlig grunnlag til å beregne tiltakskostnader da de i stor grad vil avhenge av hvilke virkemidler som benyttes for gjennomføring av de ulike tiltakene.

Tiltak	Navn	Beskrivelse	Påvirkningsfaktorer	Varighet av tiltak	Nåverdi av tiltakskostnad
Tiltak 1	Totalt forbud mot fiske og minimering av bifangst	Innføring av total stans i all direkte fiske og ytterligere skjerpe bifangstregler for trål.	1, 2 og 4		Kostnader ukjent
Tiltak 2	Utvidelse av fredningstid	Utvide fredningstid gjeldende nord for 62 grader til hele landet og alle typer båter.	1, og 4		Kostnader ukjent
Tiltak 3	Stanse oppvarmingen av verdenshav	Stoppe oppvarmingen av verdenshavene	1 og 4		Kostnader ukjent
Tiltak 4*	Ytterligere regulering	Havressursloven med innspill fra ICES og fl.	Alle		Kostnader ukjent

*Tiltak 4 er nytt og satt inn etter kontakt og samråd med Fiskeridirektoratet, mer tilpasset det som skjer i dag.

Påvirkningsfaktorer for bifangst var i prosessen delt i henholdsvis garn, kroking og line, men dermed faller noen typer utenfor. Det er slått sammen til kun en bifangst-faktor, se ** over.

Tiltaksanalyse – tiltakspakker

Blant mulige tiltak som er listet ovenfor, er det opprinnelig identifisert én tiltakspakke. Tiltakspakken består av aktuelle tiltak som til sammen gjør at målet nås med minst 50% sikkerhet.

	Tiltak som inngår i pakken		Sannsynlighet for måloppnåelse	Nåverdi av tiltakskostnad
Tiltakspakke 1	Tiltak 1	Tiltak 2	75-85%	Kostnader ukjent
Tiltakspakke 2*	Tiltak 4*		>50 %	Kostnader ukjent

*Tiltakspakke 2 er ny og satt inn etter kontakt og samråd med Fiskeridirektoratet, mer tilpasset det som skjer i dag.

Tiltakspakke 1 er identifisert, men denne anses nå som utdatert ved at tiltakene alt er gjennomført.

Ny tiltakspakke 2 med tiltak 4 foreslås da denne er en bedre og mer helhetlig tilnærming til forvaltningen av arten.

Sannsynligheten for måloppnåelse anses med dette for økt.

Samlet vurdering og anbefaling

Tiltakspakke 1 består av tiltak som allerede er iverksatt gjennom fiskeriforvaltningens arbeid med denne arten. Det gir derfor ingen mening å forslå denne.

Vi foreslår derfor en ny tiltakspakke 2 med tiltak 4 for ytterligere regulering. Dette er nært knyttet til oppdatert kunnskap og justeringer, herunder dagens og framtidig forvaltning av fisket etter andre arter der bifangst av uer kan skje, som beskyttelse av ueryngel i rekefisket i Barentshavet.

Aktuelle virkemidler

Virkemidler beskrevet i tabellen under aktuelle.

Nr	Virkemiddel	Tiltak	Beskrivelse	Bidrag til måloppnåelse
101	Havressursloven	4	All regulering av arten herunder regulering av bifangst.	Stort

Samlet vurdering og beskrivelse av virkemiddelpakke

ICES har anbefalt null fangst av vanlig uer i hvert av årene 2017, 2018 og 2019, gjeldende både for det kommersielle fiske og fritidsfiske, og en ytterligere reduksjon av bifangst. Disse rådene er støttet av Havforskningsinstituttet. Gytebestanden er på sitt laveste nivå i tidsserien og det er nødvendig å minimere fangstene av resterende moden fisk i bestanden og beskytte enhver rekruttering. En rekke reguleringer er innført, men sannsynligvis trengs ytterligere restriksjoner for å sikre bestanden.

Den alvorlige tilstanden for uerbestanden ledet i 2014 til at det ble utredet strengere forvaltningstiltak. Det siste direkte fisket ble da stoppet og strenge bifangstregler ble iverksatt. Disse er opprettholdt siden. Fangstene er redusert som en følge av dette i de påfølgende årene. Det er signaler om endringer i bestandssituasjonen blant annet knyttet til at 2003 årsklassen ga bedre rekruttering enn andre årsklasser, men det gjenstår å se konkrete effekter når denne årsklassen kommer inn i fisket. Det er knyttet stor usikkerhet til signalene og Fiskeridirektoratet vurderer at det er nødvendig å utvikle forvaltningen videre. Det pågår derfor arbeid knyttet til å forbedre beskyttelse av ueryngel i rekefisket i Barentshavet og Havforskningsinstituttet vil nå bli bedt om å se nærmere på hvor og når fiskefelt bør stenges for å beskytte ueren mer.

Fiskeriforvaltningens forvaltningsmål for uer er at bestanden skal gi «Høyt, og om mulig stabilt langtidsbytte». Målet sier ikke noe direkte om hvor fort en gjenoppbygging skal skje, men det er åpenbart at det vil ta tid for en langtlevende art som uer. Målsettingen er mer ambisiøs enn den som er lagt til grunn i arbeidet, å heve rødlistestatus en kategori. Et høyt, og om mulig langtidsutbytte for uer forutsetter at den ikke er på rødlisten. Regelverket for fiske etter uer er nå i henhold til de vitenskapelige rådene ved at bifangsten holdes på et så lavt nivå som mulig og det er igangsatt ytterligere tiltak for å forbedre forvaltningen. Å vurdere ytterligere tiltak i form av tiltak under naturmangfoldloven vil dermed ikke bidra ytterligere til gjenoppbygging. Siden fiskeri er eneste menneskelige trussel som kan forvaltes på nasjonalt nivå så er det heller ikke aktuelt å foreslå tiltak under naturmangfoldloven.

Opplysningene om fiskeriforvaltningens arbeid med uer er hentet fra Reguleringsmøtets saksdokumenter om uer som finnes for det enkelte år her:

<https://fiskeridir.no/Yrkesfiske/Dokumenter/Reguleringsmoetet/Sakspapirer-innspill-og-referat-fra-reguleringsmoetene>

Anbefalt virkemiddelpakke

Nr	Virkemiddel
101	Havressursloven

Sannsynlighet for måloppnåelse	>50 %
Tilleggs effekter utover endret Rødlistestatus	At arten igjen blir tilgjengelig som mat og ressurs, som den blir når den får kategori livskraftig (LC).

Kostnader	Ukjent
-----------	--------